

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2024.33>**М. В. Співак***orcid.org/0000-0002-9471-7154**доктор політичних наук,**доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ***О. М. Дубіна***orcid.org/0000-0002-3654-1920**доктор філософії (PhD),**начальник 9-го відділу управління протидії кіберзлочинам в м. Києві
Департаменту кіберполіції Національної поліції України*

ПРАКТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ВІДНОСИН ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНИХ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ, АВСТРІЇ, ІСПАНІЇ ТА ГРЕЦІЇ)

Актуальність проблеми. Особлива увага дослідників до практики правового регулювання адміністративно-деліктних відносин за участю неповнолітніх пов'язана з переглядом концептуальних підходів до законодавства, що гарантує право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності кожної дитини. Безумовними лідерами у цьому процесі є країни ЄС які усвідомлюють соціальну цінність дитини та гарантують права визначені у Конвенції ООН про права дитини (1989). А також враховуючи безперервність запровадження спільних інновацій і поточну Стратегію з прав дитини яку було ухвалено Комітетом міністрів Ради Європи 23 лютого 2022 року і підтримано 46 державами-членами, які протягом наступних років зобов'язалися працювати разом у досягненні стратегічних цілей щодо захисту та сприяння правам дитини [1]. Відтак, реалізації низки важливих реформ та запровадження європейських стандартів і норм у частині забезпечення прав неповнолітніх в Україні потребує попереднього аналізу найкращих європейських практик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Впровадження у національне право України міжнародного механізму забезпечення права дитини досліджували: О. Богініч, Л. Лабенська, О. Лефтерова, О. Львова, І. Лисакова, Н. Оніщенко, Т. Симоненко, В. Савич, С. Сунегін та ін. Поняття та особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх вивчали: О. Алексеєва, А. Братусь, Т. Іванова, Р. Кимлик, О. Кукшинова, М. Стефанчук, Б. Урбанський, О. Чернецький та ін. Однак, в умовах багатоманітності суспільних відносин у які залучені неповнолітні, інтенсивного зростання девіантної поведінки дітей і підлітків виникає потреба оновлення системи наукових знань у цій площині.

Мета дослідження полягає у дослідженні, на прикладі Франції, Австрії, Іспанії та Греції, досвіду регулювання адміністративно-деліктних відносин за участю неповнолітніх та практичної реалізації ними гарантованих прав і свобод.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначають у одній зі своїх публікацій Н. Оніщенко, О. Львова, С. Сунегін «...зарубіжний досвід є важливим, оскільки він дозволяє побачити, насамперед, варіативність нормативно-правових моделей забезпечення, охорони та захисту прав дитини, які застосовуються у різних державах, а також конкретну ефективність або неефективність їх впровадження у суспільну практику. Водночас слід пам'ятати, що не існує повністю уніфікованих для різних цивілізацій та суспільств шляхів державно-правового розвитку. Особливого значення дана теза набуває у зв'язку із розвитком глобалізаційних процесів, які, якщо не знищують, проте суттєво трансформують національні культури, поступово просуваючи їх до глобального інформаційного та індивідуалізованого суспільства, наслідки формування якого викликають у широкій громадськості та представників наукової еліти дедалі більше питань, на які ще не знайдено належної та адекватної відповіді» [2, с. 16]. Абсолютно погоджуючись з думкою науковців, у цій статті зроблена спроба дослідити статус неповнолітнього у адміністративно-деліктних відносинах. Адже у кожній з держав він визначається по-різному, і відповідно характеризується певними особливостями.

Своєрідний підхід до захисту дітей демонструє право Франції. Адміністративну відповідальність можна визначити як обов'язок адміністрації відшкодувати шкоду, заподіяну нею, іншим, або у французькому законодавстві адміністративну відповідальність також називають «відпо-

відальність органів державної влади». Зазначене зумовлено тим, що фактично адміністративна відповідальність є обмеженішою, ніж відповідальність адміністрації (в органічному значенні цього терміна), і ширшою, оскільки також стосується приватних осіб, які безпосередньо беруть участь в управлінні справами [3].

Захист дітей та молоді у Франції регулюють різні нормативно-правові акти. Конкретний вік відповідальності не визначено, кожен закон урегульовує окрему ситуацію. Відповідно до ст. 388 Цивільного кодексу, особу вважають неповнолітньою до досягнення нею 18 років. Молодь – це особи віком 21–25 років.

Серед заборон для неповнолітніх може бути встановлено указами префектур або муніципалітетів комендантську годину. Неповнолітнім віком до 13 років без супроводу дорослих може бути заборонено перебувати в громадських місцях з 23:00 до 06:00 (рішення Адміністративного суду № 235638 від 9 липня 2001 року (Колекція Лебона). Згідно зі ст. 85 Закону № 91-32 від 10 січня 1991 року «Про боротьбу з тютюнозалежністю та алкоголізмом», заборонено неповнолітнім віком до 16 років без супроводу батька, матері, опікуна чи іншої законної особи відвідувати ресторани. Однак неповнолітні віком від 13 років мають право навіть без супроводу відвідувати ресторан, який має ліцензію 1 класу на обслуговування безалкогольних напоїв. Неповнолітнім віком до 13 років заборонено перебувати в ресторанах (незалежно від ліцензії) без нагляду дорослих (ст. 3342-3 закону про охорону здоров'я). Стаття 3342-3 цього закону забороняє особам до 16-ти років відвідувати нічні бари, клуби й танцювальні заходи. Згідно зі ст. 14 Декрету № 59-1489 від 22 грудня 1959 року «Про правила проведення азартних ігор в казино на морських і термальних курортах і курортах», перебування неповнолітніх в ігрових залах заборонено. Згідно з Положенням про організацію та діяльність тоталізаторів від 1 квітня 1985 року № 85-390 на спортивні змагання не допускаються неповнолітні. Так само, згідно з Указом № 78-1067 від 9 листопада 1978 року «Про організацію та функціонування Національної лотереї і Національного лото», їм заборонено грати в лотерею. Стаття L3342-1 Кодексу охорони здоров'я забороняє продаж алкогольних напоїв неповнолітнім [4].

Згідно зі ст. 227-25 Кримінального кодексу Франції, категорично заборонено стосунки між повнолітньою та неповнолітньою особою, яка не досягла віку 15 років, навіть якщо неповнолітня заявить про свою згоду на статеві зносини. Виняток щодо умов працевлаштування для осіб, молодших за 16 років, можна знайти в положеннях ст. L 4153-1 Кодексу законів про працю [5].

Захист молоді в Австрії не регулює єдиний закон, це завдання федеральних земель. Однак особа, яка не досягла 18 років, є неповнолітньою (§12 цБГВ). У Штирії, Каринтії, Тіролі та Форарльбергу відбувається подальша диференціація віком до 14 років. У Зальцбургу дітьми вважають осіб до 12 років. У Бургенланді, Нижній Австрії та Відні для осіб до 18 років використовують лише термін «молодь» [6].

В Іспанії кримінальне й адміністративне законодавство пройшло тривалу трансформацію щодо питання відповідальності неповнолітніх. Закон про адміністративну процедуру 1958, який згодом було доповнено ст. 30 Закону 30/92 від 26 листопада, визнав неповнолітніх такими, що мають здатність діяти у відносинах з державною адміністрацією, захищати власні права й інтереси без допомоги особи, яка здійснює батьківські повноваження. Згодом було прийнято закон 2/1998 від 20 лютого щодо повноважень державних адміністрацій Країни Басків, де у ст. 6.3 було закріплено, що неповнолітні віком до 14 років не будуть нести відповідальності. Ці положення є чинними, законодавець донині не врегулював адміністративну відповідальність неповнолітніх. Доказом цього є те, що в більшості галузевих адміністративних законах не йдеться про неповнолітніх, як, наприклад, у Законі 7/85 від 2 квітня, який регулює основи місцевого самоврядування, Законі 50/1999 від 23 грудня про правовий режим володіння потенційно небезпечними тваринами, Законі про дорожній рух, транспортні засоби і безпеку дорожнього руху, схваленому Королівським указом 339/1990 від 2 березня. Положення законів не встановлюють вікових градацій для адміністративної відповідальності. З позицій законодавця дієздатність – це здатність діяти в адміністративній процедурі та законно виконувати конкретні дії перед адміністрацією, здійснюючи та захищаючи свої права, а деліктоздатність – це здатність усвідомлювати протиправний характер поведінки й діяти відповідно до цього знання. Другий аргумент полягає в тому, що за порушення адміністративного законодавства закони передбачають грошові стягнення у вигляді штрафу, а не заходи, спрямовані перевиховати неповнолітнього. Також галузеве адміністративне законодавство прийняло невдало сформульоване та не цілком зрозуміле положення про солідарну відповідальність, про встановлення відповідальності за невиконання обов'язків, покладених законом на батьків і опікунів щодо неналежного запобігання вчиненню правопорушень неповнолітньою особою. З другого боку, законодавець не допускає притягнення до відповідальності осіб, які не вчиняли проступок [7]. Беручи за основу зміст ст. 3 (б) Розділу 1 Закону № 39/2015 від 1 жовтня «Про загальну

адміністративну процедуру державних адміністрацій» та визначаючи статус неповнолітнього у ньому, вважаємо, що досвід Іспанії буде корисним для України, і Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 року № 2073-IX може бути доповнений таким учасником правовідносин як неповнолітній.

На протигагу адміністративному, у кримінальному праві в контексті відповідальності законодавство Іспанії передбачає чітку градацію на основі міжнародних норм і стандартів та розрізняє три вікові групи: перша – особи віком до 14 років, до яких застосовують Органічний закон 1/1996 від 15 січня про правовий захист неповнолітніх, який частково змінює Цивільний кодекс і Цивільно-процесуальний закон [8]; друга – особи від 14-ти до 18 років. До таких осіб застосовують Основний закон про кримінальну відповідальність неповнолітніх [9]; третя група – особи віком від 18-ти до 21 року. Таких неповнолітніх притягують до відповідальності за законом дорослих, однак можливі винятки [10].

Серед особливостей також слід зауважити, що термін накладення санкцій за адміністративні правопорушення становить від року до чотирьох. Процедура накладення санкцій має бути завершена, а рішення повідомлено протягом максимум одного року з моменту її ініціювання, причому її закінчення має відбуватися у формі та порядку, передбачених Законом 30/1992 від 26 листопада. Здебільшого процедуру ініціює не орган поліції, а муніципалітет, він надсилає також листи з рішенням, у якому зазначено суму штрафу. Закон також передбачає, що якщо правопорушення вчинено неповнолітніми віком понад 16 років, накладений штраф може бути замінено, за їхньою прямою згодою, виконанням суспільних робіт, які не оплачують. Роботи виконують на користь муніципалітету протягом періоду, що не перевищує тридцяти днів.

Спілкування неповнолітнього з поліцейським законодавець передбачив в Інструкції 12/2007 від 14 вересня Державного секретаря з питань безпеки щодо поведінки, якої вимагають від співробітників сил та органів державної безпеки, щоб гарантувати права осіб, затриманих або під вартою в поліції, а також Інструкцією 19/2005 від 13 вересня, що стосується практики проведення особистого обшуку силами безпеки та корпусом, Інструкцією прокурора у справах неповнолітніх [11]. Обшук затриманих неповнолітніх проводять з абсолютною повагою до їхніх основних прав [12].

Юридична практика, описана на вебпорталі електронних консультацій Андалузського омбудсмена, за період 2016–2024 років дає змогу визначити види проступків, вчинених непо-

внолітніми, і види стягнень за них. Зокрема, адміністративним правопорушенням визнають: носіння подрібнювальної машинки для марихуани (штраф – 660 євро), розпивання заборонених напоїв і перебування в громадському місці, що визначене як заборонене для неповнолітніх (300 євро), куріння джойнту (600 євро), за порушення заборони ставати на ноги під час катання на гоїдалці (150 євро), за носіння марихуани на вулиці (700 євро), пропуски занять у школі (закон визначає обов'язок неповнолітніх відвідувати школу до 16 років; у такому випадку штрафи визначають органи місцевого самоврядування, місцеві ради); уживання алкогольних напоїв, справляння природних потреб на вулиці або засмічення доріг загального користування (від 100 до 300 євро); переміщення на скутері без шолома (245 євро); неприбирання екскрементів свого собаки, вигулювання собаки без намордника (751 євро); носіння зброї неповнолітнім (1000 євро); участь у вуличних бійках (2000 євро); безквитковий проїзд у метро (конфлікт у стосунках з державною адміністрацією (діє лише в містах Гранада, Малага та Севілья), у такому випадку штраф сплачують транспортній компанії); безквитковий проїзд у трамваї (400 євро); за керування неповнолітнім скутером без водійського посвідчення (500 євро); переміщення неповнолітнього на моторизованих і немоторизованих транспортних засобах пішохідними зонами (100 євро); кидання яєць у фасад будівлі й перехожих на свято Хелловін (40 євро за 1 яйце); словесна образа поліцейського (800 євро); їзда на велосипеді в навушниках (500 євро) [13].

У Греції мінімальний вік притягнення до кримінальної відповідальності становить 15 років. Діти віком від 12-ти до 15 років, які вчинили кримінальне правопорушення, мають право на оскарження відповідного адміністративного рішення після досягнення віку 17 років, це право належить виключно дитині. У цій країні в кожному суді першої інстанції та кожному апеляційному суді є суддя у справах неповнолітніх, слідчий у справах неповнолітніх і прокурор у справах неповнолітніх, які спеціалізуються на кримінальних справах за участю неповнолітніх [14].

Неповнолітній у Греції користується посиленним захистом з боку закону. На всіх стадіях кримінального переслідування він має право на допомогу як адвоката, так й опікуна. Спілкування між неповнолітнім та його адвокатом є конфіденційним і відбувається через зустрічі, листування, телефонні розмови, соціальні мережі, будь-які інші законні засоби. Неповнолітній має право на особисту зустріч і спілкування з адвокатом, який його представляє, до його допиту органами про-

куратури, прокуратури або суду; представництво адвоката під час особистого огляду; представництво адвоката під час проведення слідчих дій або дій зі збирання доказів [15].

Неповнолітній, підозрюваний або обвинувачений у вчиненні злочину повинен пройти оцінку Служби ювенальної пробації та соціальної допомоги. Індивідуальна оцінка полягає в зборі інформації, яка є змістом відповідного звіту соціального дослідження, щодо особистості, економічного, соціального та сімейного середовища, а також психічного, фізичного й інтелектуального стану неповнолітнього [16].

У Греції надзвичайно високим є відсоток дитячої злочинності, зокрема в період 2021–2023 років. За даними поліції Греції, кількість нападів дітей на інших дітей 2022 року збільшилася на 59%. Таку тенденцію було зафіксовано також у перші місяці 2023 року. Крім того, згідно зі звітами поліцейських, було помічено, що до більшості випадків насильства причетні хлопці віком 14–15 років. Однак протягом останніх років делінквентна поведінка починає виявлятися у віці від 12-ти до 14 років. Тобто інциденти, які виходять за межі «компетенції» сім'ї та школи, невпинно прогресують. У контексті цієї проблематики механізм захисту прав дитини охоплює широке коло суб'єктів, поступово відбувається впровадження політики щодо підвищення ролі сімейних центрів муніципалітетів для вдосконалення батьківських навичок; залучення соціальних служб і соціальних працівників, роль яких нині є слабкою; подвоєння кількості психологів і соціальних працівників у школах, введення посади консультанта зі шкільного життя в кожній середній школі, зміцнення органів підтримки, таких як центри міждисциплінарного оцінювання, консультування [17]. Також Міністерство освіти Греції ініціювало запровадження анонімною онлайн платформи для батьків, дітей і вчителів з питань обліку випадків агресивних дій з боку неповнолітніх [18].

Норми, порушення яких може бути розцінено як вчинення адміністративного правопорушення, містяться в різних законах цієї країни. Наприклад, немає спеціального закону, який забороняє появу неповнолітніх у громадських місцях без супроводу дорослих. Однак законом заборонено відвідувати нічні клуби й ресторани (Декрет президента 36/1994, ст. 1, §1, 1481/1994 ст. 12, §1 і 2 3730/2008 ст. 4). Заборонено перебувати в залі гральних автоматів особам віком до 23 років (Акт про регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор, ст. 3, §10). Спеціального закону, який забороняє вживання алкогольних напоїв неповнолітнім, у Греції немає, однак передбачено окремі норми, які зобов'язують власників барів і ресторанів встанов-

лювати таку заборону щодо осіб, які не досягли віку 17 років (указ Президента 36/1994, ст. 1 абз. 1, п. b на підставі Закону 1481/1994). Також неповнолітнім заборонено вживати алкогольні напої в будь-яких громадських місцях, за винятком приватних заходів (Закон 3730/2008, ст. 4). Встановлено обмеження на відвідування кінотеатрів і перегляд фільмів (Закон 1597/1986, ст. 36, ч. 1 на основі Закону 1481/1994 «Про захист і розвиток кіномистецтва, сприяння грецькому кіновиробництву»). Особам віком до 18 років заборонено курити в громадських місцях (Y1/GP/fam. 76017 від 29-07/01-08-2002), а також заборонено продавати тютюнові вироби неповнолітнім (Закон 3730/2008, ст. 2) [19]. За даними поліції, 2023 року поширеними були правопорушення, пов'язані з пошкодженням майна, наркотиками, тілесними ушкодженнями, словесними образами, наклепом, сексуальними домаганнями тощо [20].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, слід констатувати, що по-перше, адміністративно-деліктні відносини у Франції, Австрії, Іспанії та Греції мають відмежування адміністративно-деліктного законодавства від кримінального, що виявляється в неможливості застосування до адміністративних деліктів і відносин, які виникають унаслідок їх вчинення, загальних положень кримінальних законів. По-друге, практика показує, що у цих країнах відповідальність неповнолітніх має вікові межі які варіюються від 12-ти до 25 років. Конкретний вік відповідальності не визначено, кожен закон урегулює окремо взяті ситуації. У більшості випадків діяння, які кваліфікують як адміністративні правопорушення, для неповнолітніх можуть визначатися указами префектур або муніципалітетів. По-третє, у законах цих країн немає чіткої позиції законодавця щодо «субсидіарної відповідальності» до низки зобов'язань неповнолітніх і їх батьків, поряд з частковою і солідарною відповідальністю. По-четверте, строки накладення адміністративного стягнення можуть коливатися від 1-го до 4 років. Процедурі притягнення неповнолітнього до адміністративної відповідальності ініціює не орган поліції, а муніципалітет – надсилаючи листи з рішенням, у якому зазначено суму штрафу, що накладають на неповнолітнього. По-п'яте, законодавець передбачає спеціальні інструкції для органів поліції та прокуратури на предмет спілкування з неповнолітніми. Загалом сама модель характеризується залученням у адміністративно-деліктне провадження, у якому бере участь неповнолітній, ювенального судді, слідчого та прокурора у справах неповнолітніх, які спеціалізуються на таких справах. Неповнолітній, який вчинив правопорушення, в обов'язко-

вому порядку повинен отримати оцінку від органів ювенальної пробації (охоплює інформацію, яка відповідає звіту соціального дослідження, щодо особистості, економічного, соціального та сімейного стану, а також психічного, фізичного й інтелектуального розвитку неповнолітнього) [21, с. 252–253].

На нашу думку, на основі позитивного досвіду Іспанії, перспективи подальших досліджень в Україні необхідно зосередити на розробленні і прийнятті міжвідомчого наказу із затвердження Загальних правил комунікації правоохоронних органів і суду з дітьми [21, с. 21]. А також, враховуючи сучасні тенденції розвитку ювенальної юстиції пропонуємо закріпити статус неповнолітнього у Законі України «Про адміністративну процедуру». Зокрема пп. 8 ст. 2 Закону доповнити таким змістом: «особа – фізична особа ...неповнолітній для здійснення та захисту своїх прав та інтересів, гарантованих державою без залучення батьків, осіб, які їх замінюють, або інших осіб. Винятком є випадок неповнолітнього з інвалідністю, коли ступінь недієздатності впливає на здійснення та захист прав чи інтересів». Термін «особа з інвалідністю» вживається у значенні, наведеному у ст. 2 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [22].

Література

1. Strategy for the Rights of the Child (2022-2027). Strategy. Council of Europe portal. URL: <https://www.coe.int/en/web/children/strategy-for-the-rights-of-the-child>
2. Оніщенко Н. О. Права і свободи дитини: вступ до проблеми Лаврик Г. В. Людиномірність політики сприяння розвитку кооперації. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 13–17.
3. Responsabilit  administrative (fr). URL: [https://www.lagbd.org/Responsabilit%20A9_administrative_\(fr\)](https://www.lagbd.org/Responsabilit%20A9_administrative_(fr)).
4. Code de la santé publique. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000031927682.
5. Protection des enfants et des jeunes en France. URL: <https://www.protection-of-minors.eu/de/country/FR>.
6. Kinder-und Jugendschutz in Österreich. URL: <https://www.protection-of-minors.eu/de/country/AT>.
7. Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Com n de las Administraciones Públicas. URL: <https://www.global-regulation.com/translation/spain/615483/law-39-2015%20252c-on-1-october%20252c-of-the-common-administrative-procedure-of-the-public-administrations.html>
8. Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor, de modificación parcial del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil. Legislación consolidada. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069>.
9. Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-641>.
10. Responsabilidad penal del menor. URL: <https://www.conceptosjuridicos.com/responsabilidad-penal-del-meno>
11. Esquema de instrucciones generales a las fuerzas y Cuerpos de seguridad en relacion a menores de edad (durante el servicio de guardia). URL: <https://www.fiscal.es/documentos/20142/157164/DICTAMEN+5-2013+Sobre+esquema+de+instrucciones+generales+a+las+Fuerzas+y+Cuerpos+de+Seguridad+en+relaci%20C3%B3n+a+menores+de+edad+durante+el+servicio+de+guardia.pdf/0f937ab2-9d17-c00b-088a-1a8e6ad86d55?version=1.1>.
12. Kinder-und Jugendschutz in Spanien. URL: <https://www.protection-of-minors.eu/de/country/ES>.
13. Hay que notificar a los padres las sanciones instruidas a sus hijos menores de edad. URL: <https://www.defensordelpuebloandaluz.es/hay-que-notificar-a-los-padres-las-sanciones-instruidas-a-sus-hijos-menores-de-edad?page=9>.
14. Rights of minors in court proceedings. URL: https://e-justice.europa.eu/35998/EL/rights_of_minors_in_court_proceedings?GREECE&action=printMS&init=true&member=1.
15. Ποινικό δίκαιο ανηλίκων: Οι ποινές και τα δικαιώματα των ανηλίκων στα πλαίσια του Νέου Ποινικού Κώδικα και του Ν. 4689/2020. Βασίλειος Χρονόπουλος 14/09/2020 02/06/2021. URL: <https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/vasileios-hronopoylos/poiniko-dikaio-anilikon-oi-poines-kai-ta-dikaiomata-ton-anilikon>.
16. Τα δικαιώματα των ανηλίκων στην ποινική διαδικασία μετά τον Ν. 4689/2020. URL: <https://www.vlc-law.gr/blog/ta-dikaiomata-ton-anilikon-stin-poiniki-diadikasia-meta-ton-n-46892020>.
17. Greece social briefing: The rise of juvenile delinquency in Greece. Weekly Briefing. 2023. Vol. 61. No. 3. URL: <https://china-cee.eu/2023/05/08/greece-social-briefing-the-rise-of-juvenile-delinquency-in-greece>.
18. Τι να κάνουμε για τη νεανική βία στα σχολεία Πηγή. Νίκος Σαλτερής 12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023. URL: <https://www.protagon.gr/apopseis/ti-na-kanoume-gia-tin-nea-niki-via-sta-sxoleia-to-s-n-tou-paideias-44342666065>.
19. Children and Youth Protection in Greece. Protection of Minors. URL: <https://www.protection-of-minors.eu/en/country/GR>.
20. Alarming rise in teen criminality. URL: <https://www.ekathimerini.com/news/1207910/alarming-rise-in-teen-criminality>.
21. Дубіна О.М. Правові механізми захисту прав неповнолітніх у провадженні у справах про адміністративні правопорушення : дис. ... д. філософ : 081 / Національна академія внутрішніх справ, Київ, 202. 319 с. URL: <https://elar.naiiau.kiev.ua/items/3d6a0896-e508-402c-a800-a10e452bf888>
22. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України 21 березня 1991 року № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

Анотація

Снівак М. В., Дубіна О. М. Практика правового регулювання адміністративно-деліктних відносин за участю неповнолітніх у країнах Європейського Союзу (на прикладі Франції, Австрії, Іспанії та Греції). – Стаття.

У статті на прикладі Франції, Австрії, Іспанії та Греції розглянуто практику правового регулювання адміністративно-деліктних відносин за участю неповнолітніх. Зазначається, що існуюча система захисту прав та інтересів дитини, у проаналізованих країнах, базується на підході до дитини як до об'єкта впливу через соціальну цінність дитини визначену у Конвен-

ції ООН про права дитини (1989). Автори підкреслюють, що ефективність відповідного правового регулювання у сфері гарантування, захисту та охорони прав дитини в Україні залежить, зокрема, від запозичення відповідних стандартів інших країн (переважно європейських). Особлива увага звертається на те, що багато прав дітей ідентичні правам людини. Водночас діти, на відміну від дорослих, мають свої особливі потреби у деліктних відносинах, які необхідно враховувати.

Специфіка використання порівняльно-правового методу дозволила показати особливості провадження за участю неповнолітнього через призму адміністративного, кримінального та цивільного права у кожній із згаданих країн ЄС. Окреслені процесуальні права неповнолітнього у деліктному провадженні. Наведена статистика вчинених неповнолітніми, або за їх участі проступків, види проступків і види стягнень за них. Зауважується на тому, що кожен неповнолітній у деліктних відносинах в обов'язковому порядку отримує оцінку психоемоційного стану і причин девіантної поведінки від органів ювенальної пробації.

Показано роль органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, фахівців органу пробації, ювенальних суддів, слідчих та прокурорів, що залучаються деліктних провадженнях за участю неповнолітніх.

Зроблений висновок, що адміністративно-деліктні відносини у Франції, Австрії, Іспанії та Греції мають відмежування адміністративно-деліктного законодавства від кримінального, що виявляється у неможливості застосування до адміністративних деліктів і відносин, які виникають унаслідок їх вчинення, загальних положень кримінальних законів. На основі позитивного досвіду Іспанії пропонується: 1) розробити і прийняти міжвідомчий наказ із затвердження загальних правил комунікації правоохоронних органів і суду з дітьми; 2) закріпити статус неповнолітнього у Законі України «Про адміністративну процедуру».

Ключові слова: права дитини, неповнолітній, провадження, адміністративні правопорушення, органи ювенальної пробації.

Summary

Spivak M.V., Dubina O.M. The practice of legal regulation of administrative and tort issues with the participation of minors in the countries of the European Union (in the example of France, Austria, Spain and Greece). – Article.

The article examines the practice of legal regulation of administrative-delinquency relations involving minors using the example of France, Austria, Spain, and Greece. It is noted that the existing system of protection of the rights and interests of the child in the analyzed countries is based on the approach to the child as an object of influence due to the social value of the child defined in the UN Convention on the Rights of the Child (1989). The authors emphasize that the effectiveness of appropriate legal regulation in the sphere of guaranteeing, protecting and safeguarding children's rights in Ukraine depends, in particular, on the borrowing of relevant standards from other countries (mainly European). Special attention is paid to the fact that many children's rights are identical to human rights. At the same time, children, unlike adults, have their own special needs in tort relationships that must be taken into account.

The specificity of the use of the comparative legal method allowed to show the peculiarities of proceedings involving a minor through the prism of administrative, criminal and civil law in each of the mentioned EU countries. The procedural rights of a minor in tort proceedings are given. The statistics of misdemeanors committed by minors or with their participation, types of misdemeanors and types of penalties for them are given. It is noted that every minor in delict relations must receive an assessment of his psycho-emotional state and the causes of deviant behavior from the juvenile probation authorities.

The role of executive authorities, local self-government, probation authority specialists, juvenile judges, investigators and prosecutors involved in tort proceedings involving minors is shown.

It was concluded that administrative-tortious relations in France, Austria, Spain, Greece have a separation of administrative-tortious legislation from criminal law, which is manifested in the impossibility of applying the general provisions of criminal laws to administrative torts and relations that arise as a result of their commission. Based on the positive experience of Spain, it is proposed: 1) to develop and adopt an interdepartmental order approving the General rules of communication of law enforcement bodies and the court with children; 2) to establish the status of a minor in the law of Ukraine «On administrative procedure».

Key words: child rights, minor, proceedings, administrative offenses, juvenile probation authorities.